

ZAJÍMAVOSTI Z HISTORIE HORNÍHO ÚJEZDA

Podobné kratší i delší popisy základní o historii Horního Újezda najdeme v různých pramenech. Třeba Gregor Volný popisuje zevrubně ójescké kostel. Celkem bylo o Ójezdě napsáno nemnoho a skoro nic o skutečných osudech dědiny. Profesor Vymětal ze Soběchleb zpracoval dějiny celého Záhoří. Po dva dny za války u nás předčítal, jak následovaly rody na číslech v Ójezdě. Ale vydat knihu nemohl, nebylo na ni papíru. Kde tedy hledat.

Hned po prvním sjezdu rodáků /1966/ jsem se vydal po archivech, aby bylo za 10 let na druhém sjezdu rodáků v roce 1976 z historie o čem vyprávět. Byl jsem v archivech v Kroměříži, Brně, Přerově, Potštátě, Olomouci, Lipníku, Třeboni, Hradišti a Janovicích u Rýmařova. Přímo obrovské množství zpráv a údajů nebylo možno vtěsnat do jedné knihy. Knihy byly napsány čtyři – dvě jsme získali, ale třetí ne. Horní Újezd je na Záhoří /podhostýnské Záhoří/. Hostýnské hory s Javorníkem zasahují do života obyvatel Horního Újezda a mají pro jeho obyvatele velký význam. Z pramenů pod Javorníkem máme dobrou vodu a Hostýnské hory poskytovaly útočiště před vojsky a loupeživými skupinami. Na nejvyšším vrcholu Javorníka na Baště stávala rozhledna a u ní zemský triangulační bod. Rozhledna byla postavena pro mapování v r. 1878 a obnovili ji vojáci r. 1930. Místo, kde stojí Holubova chata, se jmenuje Skladiska /Javorník 865/.

Za nevinnými pruhy javornických stránek jsou ukryty rokle například Dešná debř, kde je podle pověsti pochovaný zlý obroční, tisíckrát lidem prokletý. Třikrát za sebou ho pohřbili v posvěcené zemi, třikrát ho země vyvrhla. Nechtěla ho přijmout pro jeho hříchy na robotném lidu. Až poručili fojtovi Smolkovi z Osíčka, aby ho vyvezl na Smolnou do Javorníka a tam zakopal. Ale cestou se pacholek nesměl ohlídnout. Pacholek to však nevydržel, ohlídl se – a hrůza! Vůz s rakví byl plný čertů! Taktak že pacholek vyjel na lučinu v debři. Tam truhlu s obročním zakopal. Ale on i koně do tří dnů umřeli. Tak končily záhorské pověsti a pohádky. Vždy se špatným koncem. Svědčí to o velmi krutém životě na Záhoří během válek, které se Záhořím prohnaly.

Zlý obroční však nemá ani v debři pokoj. Když se kopala dálnice, asi v r. 1944, začalo v noci hořet v Komárném. Běžel tam také Franta Hradil ze mlýna se staříčkem, co hlídal dálnici. A potkali dlouhou černou postavu a poznali obročního – strašil! Dešná debř je opředena mnoha pověstmi, které pocházejí z doby třicetileté války a kuruckých rebélií, z let 1620 – 1711.

První zemědělci k nám přišli od východu asi před 4000 let před našim letopočtem. Jejich zbraně a nástroje vyrobené z kamene se nacházejí na Záhoří od Pavlovic až po Ójezd. Lidé je nazývali hromové kameny. Pan Studený našel tři kamenné sekerky a pěkně vypracovaný klín v polovici vzdálenosti mezi Drholcem a Všechovicemi. Na jaře r. 1966 našel krásně opracovaný kamenný sekeromlat na poli na Mezicestí Slávek Velička. Svědčí to, že na Ójescké půdě žil pravěký člověk, asi před 4000 lety před našim letopočtem. Asi r. 1000 před n.l. začala doba lužické a slezské kultury a Záhoří bylo hustě osídleno. Už tehdy jím procházela slavná Jantarová stezka. V r. 1928 při kopání základů na Machačkovém byly nalezeny popelnice staršího druhu. Měly být provedeny vykopávky uvnitř budovy. Vykopávky se neprovedly a neví se, co skrývá země pod Machačkovým stavením. Zdá se téměř jisté, že tu stála hrazená osada už v době kamenné.

Kdysi když vykopávali prastarý ořech za východním rohem stavení u Rochlů, našli spoustu kamenných hrotů ke kopím a šípům. Lze usuzovat, že tam byla pravěká zbrojnice. Ójezd byl nejstarší a nejdůležitější osadou na Záhoří až do třicetileté války kdy jej předstihly

Vítonice. Ale ve Všečovské farnosti byl největší asi do r. 1800, kdy začaly rychleji růst Všechovice.

Asi už r. 1000 až 700 let před n.l. Začal první zlatý věk našeho Ójezda. Třeba to hradisko nemělo ještě slovanské jméno Újezd, ale stálo tu, živá stanice obchodníků z dalekých zemí už v době největší slávy Římské říše. Nejznámější a nejslavnější obchodní cesta na území naší republiky byla ve starověku takzvaná Jantarová stezka. Po ní se dopravovalo zboží z římských měst až k Baltickému moři a zpátky vzácný jantar. Její sláva trvala do konce středověku. Začínala v jadranském přístavu Aquillej a měla několik větví. Zvláště za pěkného počasí a v zimě byla výhodnější přes Záhoří. Tak jak ji popsal r. 160 -180 n.l. starověký kartograf Klaudius Ptolemaios. Od Gdaňska přes Kaliž, Smogřev, Opolí, Hradec u Opavy, Fulnek, Odry, Bělotín, Špičky. U Černotína přes Bečvu na Ústí, ke kopci Strážný nad Malhoticemi na Rousko, Ójezd, Libosváry do Bystřice, Holešov, Malenovice, Mařatice, Myjavu, Ostřihom, Ljublanu, Voglei a do Říma.

- ❖ 4000 př. n.l. začíná osídlení Ójezda prvními zemědělci - lovci.
- ❖ 2000 př.n.l. lid skrčených koster pobývá na Ójescku.
- ❖ 1000 př.n.l. první osada lidu popelnicových polí – hradisko na místě kostela
- ❖ 400 př.n.l. stanice s opevněním při jantarové stezce
- ❖ 100 n.l. osada asi se slovanským obyvatelstvem porobené Kvády
- ❖ 450 n.l. obrana před Huny
- ❖ 500 n.l. vznikl asi název Újezd
- ❖ 800 n.l. založení slovanské osady v dnešní podobě
- ❖ 907- 930 plenění maďarských vojenských družin
- ❖ 1100 – 1500 Ójezd největší osada na východním Záhoří – výnosné mýto
- ❖ 1241 tatarské nájezdy a pustošení
- ❖ 1370 drobení vladyckého dvora – byl asi ulit zvon Maria
- ❖ 1375 markrabě Moravský Jan Jindřich bratr Karla IV nabyl Ójezd
- ❖ 1386 prodána prostřední osada Lhota poblíž Újezda
- ❖ 1398 markrabě Jošt daroval Ójezd Albrechtovi z Cimburka
- ❖ 1428 zanikla asi osada Lhota pod Drholcem
- ❖ 1486 koupil Ójezd od Pavla ze Žalkovic Vilém z Pernštejna a potvrdil dědičné dvory

- ❖ 1490 založeny na Ójescku tři rybníky
- ❖ 1512 první seznamy všech hospodářů, zvané urbáře třeboňské
- ❖ 1516 doložen první fojt Jurka Kráčmarů syn
- ❖ 1519 7. května smlouva na obecní pastvisko na Juhyni
- ❖ 1520 obdarování na vaření piva doma
- ❖ 1539 v Ójezdě je bratrský zbor – čeští bratři
- ❖ 1593 Petr Vok z Rožmberka prodal Ójezd Hynkovi Bruntálskému z Vrbna
- ❖ 1619 v Ójezdě jsou 3 svobodné dvory
- ❖ 1622 Lipník a tedy i Ójezd, připadl konsfikací knížeti kardinálu Dietrichstejnu
- ❖ 1623 polští Lisovštíci/ kozáci / vydrancovali dědinu vykradli v kostele poklad
- ❖ 1644 asi zanikla farnost v Ójezdě
- ❖ 1653 obec přivtělena k farnosti Všechovice
- ❖ 1690 veliký požár, obec vyhořela do základů shořela fara, první písemná zmínka o Ójescké píti

- ❖ 1752 datována nová kruhová pečeť Ober Augest

Necháme letopočtů a vzpomeneme věci zásadní:

Kolem r. 800 vznikla pod starodávným hradiskem slovanská osada, Újezd, která měla už tehdy staré jméno a dnešní podobu. Starobylá náves měla na obou koncích brány. Těmi

se uzavírala dědina, když se s pastvy sehnal na náves všecken dobytek. V Ójezdě nebylo potoka, proto vyhloubili obyvatelé dva rybníčky na zadržení dešťové vody. Brány se nazývaly farní neboli horní a Palova čili dolní. Tvar dědiny vřetenovitá náves a Skotákova/Novákova / studna mají víc jak tisíc let. Rochlovo a Skotákovo bylo jedno dvorství a rozdělilo se v r. 1614.

V roce 1530 byli už v Ójezdě čeští bratři a byli tu 100 let. Zbyla po nich kazatelna postavená na pravé straně.

Přesně před 400 lety byly nejkrvavější vánoce v Horním Újezdě /samostatný dokument/

Historie zvonů v Horním Újezdě /samostatný dokument/

Tataři byli v našem kraji r. 1241, ale také později r.1663 spolu s Turky. Podle místní pověsti stával za tatarských vpádů na Vitonském kopci vždy jeden osadník na stráži. Když se blížil nepřítel – vysoký sloup vztyčený na kopci povalil k zemi. Všichni utekli do hor nebo na Hostýn.

Je třeba vzpomenout Hřibův kopec a pověst o zemanu Hřibovi, snad to byl předhusitský, husitský nebo českobratrský zeman. V Ójezdě žil rod Hřibů r. 1500, ale Hřibův kopec a jeho tajemství je dosud neodkryté.

Když koupili Pernštejnové Ójezd, založili tu hned také rybníky kolem r. 1490. Z okolí byl nejlepší rybník juhyňský, který měl i v zimě dostatek vody z mlýnské strouhy. Proto sem svázeli násadu z ostatních rybníků na přezimování.

R. 1756 : Při mýtu se staví nový knížecí hostinec a stáje pro 12 párů koní na Drholci. Mýto na Drholci zaniklo 1777. Drholec byl tehdy velice živá hospoda, vyhledávaná formany. Spolu s Junyňským Mlýnem tvořil postupně nejrušnější kout dědiny.

Dne 24. září 1783 o 2 hodinách v noci vypukl požár v chalupě č.d. 37 na místě dnešního č.p. 77 Sanitrákového. Požár se za silného větru rozšířil ve čtvrtěhodině tak, že do základů vyhořelo 11 gruntů a dvě chalupy, shořela i obecní stodola na místě dnešního obecního úřadu.